

Nr 2

Utlåtande i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning.

För den enligt § 42 mom. 2 riksdagsordningen lagutskott åliggande granskningen av militieombudsmannens ämbetsförvaltning ha båda kamrarna till lagutskott hänvisat militieombudsmannens vid innevarande riksdag avgivna berättelse angående militieombudsmansämbetets förvaltning under år 1960.

Första lagutskottet, som verkställt granskningen, har för ifrågavarande ändamål från militieombudsmansexpeditionen mottagit dels de diarium, vilka år 1960 förts i nämnda expedition, dels protokoll över militieombudsmannens inspektioner under året, dels ock expeditionens registratur för samma år. Därjämte ha på särskild begäran handlingarna rörande vissa av militieombudsmannen handlagda ärenden hållits utskottet till handa.

Över den numera fullbordade granskningen får utskottet härmed avgiva utlåtande.

I ämbetsberättelsen meddelas till en början, att militieombudsmannen åtnjutit semester under tiden den 3—den 11 februari, den 16—den 19 februari, den 11 juli—den 6 augusti och den 12—den 16 september 1960. Jämlikt 24 § första stycket i förenämnda instruktion har militieombudsmansämbetet under ifrågavarande tid föreståtts av den för militieombudsmannen utsedde ställföreträdaren, häradshövdingen Karl Hugo Henkow. Med stöd av bestämmelserna i 24 § andra stycket i instruktionen har militieombudsmannen, enär arbetets behöriga gång det krävt, åt Henkow uppdragit att under tiden den 20—den 29 februari samt den 30 november—den 7 december 1960 handlägga visa till honom överlämnade ärenden.

Inspektionsresor ha av militieombudsmannen företagits till Värmlands, Uppsala, Kopparbergs, Örebro och Södermanlands län. Därjämte har militieombudsmannen den 7 oktober 1960 närvarit under slutskedet av arméfälttjänstövningen i Skaraborgs län. Under tid då militieombudsmannen åtnjutit ledighet har Henkow företagit inspektionsresor till Göteborgs och Bohus, Älvsborgs samt Västmanlands län.

Vid inspektionerna av trupper och andra militära enheter har uppmärksamhet särskilt ägnats rättsvården därstädes, expeditionstjänsten, beskaffenheten och vården av byggnader med tillhörande anordningar och deras lämplighet för avsett ändamål, förlägningsförhållanden, mathållning, sjukvård, personalvårdsverksamhet, vården av intendentur- och tygmateriel,

anordningar i samband med förekommande verkstadsdrift samt planläggningen av verkskydd. Besök ha avlagts i militärhäktena vid förbanden. Granskningen av de judiciella handlingarna har omfattat disciplinmålsprotokoll, tillrättavisningsförteckningar och andra handlingar som ha avseende å den militära straff- och processlagstiftningen samt därtill anknytande föreskrifter. Vid besök å militärsjukhusen ha sjukredovisningshandlingarna granskats. Granskning har vid inspektionerna tillika skett av handlingar rörande upphandling och redovisning av materiel av olika slag ävensom av räkenskaper för marketenterier, varjämte förskottsmedel inventerats, kontroll företagits angående bevakning av utestående fordringar och införselräkenskaper granskats. Vidare ha å mobiliseringsavdelningar och inskrivningsexpeditioner granskats där förvarade personalredovisnings- och mobiliseringshandlingar.

Besöken hos domstolar och åklagarmyndigheter ha avsett inspektion av handläggningen av militära mål. Därvid har bland annat undersökts i vad mån kravet på skyndsamhet vid behandling av målen beaktats.

Vid inspektionerna har militieombudsmannen i regel biträtts av en utav byråcheferna vid militieombudsmansexpeditionen och byrådirektören vid denna samt en intendentur- och en tygsakkunnig officer. Vidare ha vid inspektionerna anlåtats för granskning av personalredovisnings- och mobiliseringshandlingar en härutinnan sakkunnig officer samt i förekommande fall för granskning främst av verkstadsdrift och särskild maskinell utrustning en civilmilitär befattningshavare med teknisk utbildning på ifrågavarande område.

I ämbetsberättelsen omnämnes, att militieombudsmannen — sedan militieombudsmansämbetet under år 1959 besökts av en studiedelegation från Förbundsrepubliken Tyskland — under år 1960 har gjort återbesök i Förbundsrepubliken, varvid även en delegation från riksdagen deltog.

Över de under år 1960 handlagda ärendena lämnas i ämbetsberättelsen följande översikt:

»På sätt militieombudsmannens ämbetsberättelse till 1960 års riksdag utvisar kvarstodo vid början av år 1960 från år 1959 balanserade ärenden till ett antal av	106
Under år 1960 ha tillkommit ärenden till följande antal:	
enligt allmänna diariet	607
enligt hemliga diariet därutöver	31
Sammanlagda antalet ärenden, som förelegat under år 1960, har alltså utgjort	744
De ärenden, som tillkommit under år 1960, ha utgjorts av:	
ärenden inkomna från myndighet	24

ärenden uppkomna genom klagomål eller andra framställningar från enskilda	79
ärenden uppkomna vid inspektioner eller eljest i samband med militieombudsmannen åliggande granskning	522
ärenden berörande militieombudsmansämbetets organisation och förvaltning m. m.	13
	<hr/> Summa 638

Av de från år 1959 balanserade 106 ärendena hade 6 ärenden inkommit från myndighet, 53 ärenden uppkommit genom klagomål eller andra framställningar från enskilda samt 45 ärenden uppkommit vid inspektioner eller eljest i samband med militieombudsmannen åliggande granskning. Två ärenden tillhörde gruppen »militieombudsmansämbetets organisation och förvaltning m. m.».

Till behandling under år 1960 ha alltså förelegat 30 ärenden som inkommit från myndighet, 132 ärenden som uppkommit genom klagomål eller andra framställningar från enskilda, 567 ärenden som uppkommit vid inspektioner eller eljest i samband med militieombudsmannen åliggande granskning samt 15 ärenden berörande militieombudsmansämbetets organisation och förvaltning m. m., tilhopa 744 ärenden.

Av dessa 744 ärenden ha	
till annan myndighet överlämnats	3
utan åtgärd avskrivits	6
på grund av återkallelse avskrivits	4
efter vederbörandes hörande eller eljest verkställd utredning avskrivits	228
på grund av att klagande erhållit gottgörelse eller rättelse eljest vunnits blivit avskrivna	101
föranlett åtal (varav 1 icke avslutats)	6
föranlett åtgärd för disciplinär bestraffning	0
föranlett erinran om begånget fel eller annat påpekande	198
föranlett framställning eller yttrande till Konungen eller annan myndighet (varav 5 icke avslutats)	9
föranlett annan åtgärd	117
och voro vid 1960 års utgång	
under utredning	68
på prövning beroende (förutom ovan nämnda 1 + 5 icke avslutade ärenden)	4
	<hr/> Summa 744

Av hela antalet under år 1960 till behandling föreliggande ärenden (744) ha sålunda under året slutbehandlats 666 och till år 1961 balanserats 78.

Av åtalén, avseende sammanlagt sex personer, voro vid 1960 års början ännu icke slutligt avgjorda	5
tillkom under år 1960	1
	Summa 6

Av dessa åtal blevo under år 1960 slutligt avgjorda	5
var vid 1960 års utgång ännu icke slutligt avgjort	1
	Summa 6»

Förutom en sammanställning (återgiven å s. 13 i ämbetsberättelsen) över ärenden uppkomna genom klagomål eller andra framställningar från enskilda upptager ämbetsberättelsen såsom bilagor:

redogörelse för åtal,
redogörelse för vissa ärenden, som icke föranlett åtal eller åtgärd för disciplinär bestraffning,

redogörelse för framställningar till Konungen samt
redogörelse för yttranden till Konungen och departementschef.

I redogörelsen för vissa ärenden, som icke föranlett åtal eller åtgärd för disciplinär bestraffning, ha i huvudsak medtagits sådana ärenden vilka på grund av de däri föreliggande spörsmålen ansetts ha intresse utöver de enskilda fallen.

Redogörelsen för framställningar till Konungen upptager två av militieombudsmannen till Konungen avlåtna skrivelser, nämligen

den 25 maj 1959 rörande fråga om ändrade bestämmelser angående beslag och förverkande av alkoholhaltiga drycker eller andra berusningsmedel påträffade hos krigsmän samt

den 10 december 1960 rörande fråga om införande av skyldighet för befattningshavare, som äger bestraffningsrätt i disciplinmål, att i samband med delgivning av meddelat straffbeslut även låta i förekommande fall underrätta den bestraffade om att auditören ej biträtt beslutet.

Vidare återgivas tre av militieombudsmannen avgivna yttranden, nämligen

den 19 mars 1960 till Konungen över framställning av militärpsykologiska institutet angående rätt att taga del av vissa uppgifter i militärt straffregister och förteckningar över meddelade tillrättavisningar,

den 7 april 1960 till Konungen över framställning av krigsarkivarién om utfärdande av bestämmelser angående utgallring av handlingar tillhöriga viss myndighet inom krigsmakten samt

den 23 januari 1960 till chefen för försvarsdepartementet i anledning av remiss av en inom departementets lagbyrå upprättad promemoria angående översyn av beredskapskungörelsen.

Det sakregister, som var fogat vid den till 1960 års riksdag avgivna ämbetsberättelsen, har nu utökats till att avse jämväl de ärenden, för vilka redogjorts i innevarande års berättelse.

Utskottet. Vid den granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning, som utskottet grundlagsenligt förehaft, har icke någon anledning till anmärkning förekommit, vilket utskottet härmed för riksdagen anmäler.

Stockholm den 7 februari 1961

På första lagutskottets vägnar:

INGRID GÄRDE WIDEMAR

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Ahlkvist, Per-Olof Hanson, Ferdinand Nilsson, Nyström, Alexanderson, Erik Svedberg, fröken Mattson och herr Arvidson;

från andra kammaren: fru Gärde Widemar, herr Landgren, fru Johansson, fru Boman, herrar Östrand, Svensson i Vä, Ekström i Björkvik och Gustafsson i Borås.